

Jaume Roures: “El Manifest Comunista no diu que la gent no pugui tenir diners”

Jaume Roures (Barcelona, 1950) és un dels homes més importants del món de la comunicació a Catalunya i a l'Estat espanyol. Mediapro s'ha convertit en una de les productores més grans d'Europa. Roures, que va militar en el trotskisme, no hi veu cap contradicció. La seva productora estrena un documental de Fernando León de Aranoa sobre Podem amb més de 400 hores de gravació rere els passos de Pablo Iglesias i d'Íñigo Errejón. CRÍTIC conversa amb Roures sobre tot: la seva vida, la seva militància, els inicis de TV3, la guerra amb 'El País', el tancament del diari 'Público' en paper, el futur de Podem o Ada Colau i la independència de Catalunya.

Text: Roger Palà i Sergi Picazo / Foto: Jordi Borràs

En una entrevista al diari francès [‘Libération’](#), vas dir: “Jo no treballo; jo milito” i “jo faig diners per servir a les meves idees”. Explica-ho. És estrany per a un gran empresari de la comunicació?

El punt de partida és erroni perquè jo no sóc un empresari de la comunicació. Sempre haig de donar la mateixa explicació. Nosaltres no vam fer Mediapro per arribar a ser això tan gran. Havíem estat a la pública, havíem estat a la privada. Vam muntar un ‘tingladet’ per fer el que sabíem fer. No vam pensar a fer una gran productora. Vaig estar a TV3 i, després de la Guerra del Golf, va acabar el meu treball allí, i me’n vaig anar a la privada i, quan va arribar el Mario Conde, vaig deixar-ho perquè no m’interessava una foto amb el Mario Conde. Això ho vam començar quatre que no teníem cap compte bancari important. Avui s’ha fet una mica gran. Però joestic aquí perquè Mediapro em permet fer les coses que vull fer: determinades pel·lícules, determinats programes de televisió, determinats diaris... però jo continuo vivint com vivia abans de crear Mediapro. Això no vol dir que visqui malament.

Per què fas pel·lícules com ‘Salvador’, sobre Puig Antich, o el cinema social de Fernando León de Aranoa, documentals com el dels Fets de Vitòria amb el Lluís Llach o el de ‘Comandante’, d’Oliver Stone?

Perquè tinc històries a explicar. Perquè no les fa ningú més. Jo he militat tota la vida. Des dels 14 anys. No sé si sabria viure d’una altra manera. Hi ha moltes maneres de militar, i aquesta és una.

Dius que milites en l’esquerra des dels 14 anys. Quins són els teus orígens socials i familiars?

No crec que tingui gaire interès el meu origen. Els meus orígens no són normals, però no tenen per què estar relacionats amb la meva activitat.

Per a nosaltres, sí. Creiem que saber-ho és interessant per conèixer qui és Jaume Roures. Quan de jove entres en contacte amb un determinat entorn, t'influeix. El context socioeconòmic t'influeix. El context polític de la teva joventut també t'influeix.

Jo ja sóc gran... i vinc d'una època que és difícil que l'entengui la gent ara. Parlo dels anys de la postguerra, de les restriccions... i això ni als meus fills els ho explico. Són anys on tot era gris.

Aquells anys us van marcar molt a més d'una generació.

No! Per a nosaltres allò era normal. No hi havia res amb què comparar. La nostra vida era així. Si tocava treballar, anaves a treballar. No et plantejaves que volies fer una altra cosa diferent.

“Vaig començar a militar al Front Obrer de Catalunya amb gent com Maragall o Miquel Roca”

On comences a militar políticament?

A Comissions i al Front Obrer de Catalunya. Allà hi havia gent com Pasqual Maragall, Miquel Roca... Al FOC fèiem revistes amb titulars com “Convertir Barcelona en un mar de guerrillas”. Crec que encara se'n pot trobar algun exemplar a l'Hemeroteca de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Després, passes a militar al trotskisme.

El FOC esclata el 69... i llavors jo era a la presó.

Per què vas entrar a la presó?

No era per robar gallines; això ja t'ho asseguro. Va ser per la militància clandestina a Comissions, per aquestes coses.

Vas patir tortura a la comissaria?

Jo m'he mamat tots els estats d'excepció: el del 69, el del 71, vaig ser detingut a Bilbao... però tot això és igual... No vull parlar d'això. Crec que no té cap paper en relació amb la meva vida actual.

Vas militar a l'LCR, la Lliga Comunista Revolucionària, una organització de caràcter trotskista.

Després de l'esclat del FOC, el nucli que es movia entorn de la revista 'Comunismo' es mou cap a la Lliga. Vaig entrar en contacte amb el que s'anomenava la IV Internacional.

“Ideològicament, jo continuo al mateix lloc on era. No me n'he amagat mai”

Avui dia, com et defineixes ideològicament?

Continuo al mateix lloc. Jo no me n'he amagat mai.

Com entens, però, ser trotskista avui?

Per mi és una filosofia política i un mètode d'anàlisi de la realitat. La situació política d'aquí i de fora

ha acabat donant la raó a tot aquest pensament marxista. Amb tots els matisos que vulguis.

Però, què és l'anàlisi trotskista de la realitat? És que, si sortim ara de l'edifici Imagina, de Mediapro, a la Diagonal, i comencem a preguntar a la gent, això no ho entén ningú.

És clar. Perquè aquest pensament ha estat estigmatitzat. És un miracle que la gent recuperi Marx. Durant anys i anys, parlar d'això era pecaminós. Però és molt senzill. Hi ha una frase que serveix per entendre-ho: "Els rics cada vegada són més rics, i els pobres cada vegada són més pobres".

"Estic una miqueta fart de tot això del poder i de l'empresari. Sóc un soci minoritari de Mediapro"

Tu veus compatible la teva ideologia marxista i la teva acció empresarial actual?

Però a què us referiu amb la meva acció empresarial?

A veure, tens accions de la que probablement és la productora audiovisual més important de Catalunya i d'Espanya.

I d'Europa...

...I Mediapro funciona en els estàndards del sistema capitalista de mercat. No volem fer cap judici de valor. Només preguntem si tu hi veus algun tipus d'incompatibilitat entre el que fa Mediapro i la teva forma de pensar.

Sou vosaltres els que poseu etiquetes de les quals inferiu conclusions. Jo no comparteixo ni les etiquetes que poseu ni les conclusions. Estic una miqueta fart de tot això del poder i de l'empresari. Sóc un soci minoritari de l'empresa; abans en tenia més accions, però me les vaig vendre per fer 'Público'. Mediapro, a més, és una casa una mica especial. No hi ha càrrecs. Cadascú ha de ser responsable del que fa. Som en un sector on la creativitat i el talent són el més important, i deixem que això flueixi.

Quants diners ingressa a l'any Mediapro?

L'any 2015, Mediapro va ingressar 1.530 milions d'euros.

I beneficis?

Ara mateix no t'ho podria dir. Hem tingut beneficis, hem tingut pèrdues; depèn de l'any.

T'ho preguntàvem per saber, sincerament, si tu tens contradiccions personals entre les teves conviccions ideològiques i el fet de guanyar tants diners dins una societat tan desigual, amb tanta precarietat laboral i amb una pobresa tan dura com la que tenim a Catalunya.

Faig acció política per canviar tot això. Quan tinc diners, els inverteixo en coses que afavoreixen el canvi. Jo no hi veig contradiccions. No crec que el Manifest Comunista digués que la gent no pot tenir diners. No es tracta que tots siguem pobres, sinó al revés, que tothom pugui viure el millor possible. El meu treball per guanyar-me la vida durant molt de temps no tenia res a veure amb el món de la televisió. Jo vaig arribar a la 'tele' per casualitat perquè vaig veure una oferta de feina, m'hi vaig presentar i vaig passar unes proves amb 400 persones més. Però, bé, és veritat que em va

anar bé.

“TV3, en els primers anys, era un niu d’esquerranosos”

Tu arribes a TV3 als inicis en el moment de consolidació del pujolisme. Com era aquella TV3?

Jo arribo al començament de TV3. D’aquella època es diuen moltes ximpleries. Però TV3 era un niu d’esquerranosos. Convergència no tenia ni gent, ni estructura, ni res. Jo vaig ser el president del comitè d’empresa de TV3 durant una pila d’anys. El cap d’Internacional venia del PSUC. Hi havia molta gent que venia de l’LCR i del PSUC. El que fèiem als informatius o al ‘30 minuts’ era atòmic. Hi ha molta pel·lícula sobre les pressions del Prenafeta o del Pujol... però a nosaltres no ens arribaven. No dic que no ho fessin. Es feia molt bona feina! Jo ho deixo quan veig, durant la cobertura que vam fer de la primera Guerra del Golf, que aquest recorregut s’ha acabat.

Per què?

Els governs de Felipe González i de Jordi Pujol estaven a favor de la guerra i el marge d’actuació que teníem nosaltres es va reduir molt.

Marxes per pressions del poder polític?

Jo estava allà i ho vaig viure. Me’n vaig perquè el marge de maniobra s’havia reduït. Durant uns anys vas aguantant carros i carretes. Mentre es podia fer el que volíem a la redacció, dintre del marc que et donava TV3. Quan això ja veus que s’acaba, és millor marxar.

Vau crear una Televisió de Catalunya amb uns informatius potents, corresponsalies a l’estranger i amb propòsit nacional... lluny de la idea que tenien alguns a Madrid de fer una televisió autonòmica, regional i de folklore.

Crèiem en un model de televisió pública, que prioritzés l’interès general, que fos crítica i que fos diferent del que la gent estava veient. Un model de servei públic i que alhora lluités per l’audiència. I que, a més, no costava diners. Ens autofinançàvem. Després, però, va anar creixent i va canviar.

“TV3 està més al servei del poder i del Govern. S’ha vist en els nomenaments d’ERC i de CDC”

Com veus TV3 trenta anys després?

A TV3 queden, d’aquella primera època, una sèrie de línies vermelles que ningú ha saltat. Però no és com aquella ‘tele’. TV3 està més al servei del poder i del Govern. S’ha vist en els nomenaments amb l’efecte cremallera’ entre ERC i Convergència. Veig poca discussió sobre el model de televisió. Les retallades han afectat molt. Un exemple és que el canal infantil està afeblit quan hauria de ser una prioritat.

Alguns partits polítics i periodistes asseguren que TV3 s’ha posat al servei de l’independentisme. Tu creus que és veritat?

Hi ha molta demagògia i molta manipulació contra TV3. Però crec que és evident que està més al servei del Govern del que hauria de ser acceptable en una televisió pública.

Mediapro i altres empreses vinculades al grup tenen molts contractes importants a TV3.

Menys dels que hauríem de tenir...

Però hi ha qui diu que Mediapro es va fer rica inicialment gràcies als contractes i projectes vinculats a TV3. És veritat?

No m'interessa tot això. No m'he de justificar de res. Jo, després de deixar TV3, me'n vaig anar a treballar a una altra empresa que no tenia res a veure amb TV3. El problema és que en aquest país no es pot concebre que a gent normal, que treballa molt i que potser és una mica intel·ligent li pugui anar bé. Quan això passa, sempre es busca alguna cosa estranya. Busqueu a les hemeroteques. Primer es va dir que ens finançava Johan Cruyff. Després, que ens beneficiaven Convergència i el PSC. Quan vam crear La Sexta, van dir que érem de Zapatero. Però la veritat és molt diferent.

“El Govern de Zapatero em va trucar per dir-me que no volien que sortís el diari ‘Público’”

Com funcionen les clavegueres del poder en el món de la comunicació? Et pressionen, et truquen, t'amenacen?

El mite sobre Mediapro és un mite. A mi, però, ja no em truca ningú. Entre altres coses, perquè no s'atreveixen. Jo no vaig a inauguracions, ni festes, ni sopars. La gent no s'ho creu. Mesos abans de llançar ‘Público’ em va cridar de La Moncloa un senyor que era el secretari de Comunicació del Govern de Zapatero, i em va dir: “El Govern no vol que surti ‘Público’”. Jo li vaig dir: “Mala sort, perquè al setembre sortirà i tal”. Ell va dir: “Nosaltres prendrem mesures”. Aquella mateixa tarda gairebé tots els accionistes que teníem compromesos amb ‘Público’ van desaparèixer. Així tal qual. Però, en general, he patit molt poques pressions. Hi ha massa mite.

“Cebrián i Prisa van anar per nosaltres, i tothom ens va deixar sols. Això són clavegueres del poder”

Amb la guerra del futbol entre Prisa i Mediapro, hi ha hagut una batalla brutal! El diari ‘El País’ va arribar a publicar en portada informació sobre comptes teus en paradisos fiscals i d'evasió fiscal: [“Roures posee 250 millones en 150 cuentas, un tercio en paraísos fiscales”](#).

Van anar per nosaltres, i tothom ens va deixar sols. Això sí són clavegueres del poder. Durant set anys i mig ens han matxucat des d'‘El País’ i la Cadena SER. Però, com nosaltres no estem en aquest món de sopars i passadissos, vam aguantar. Qui ha aguantat les pressions de Prisa? Ningú! Mai! Això ja no són negocis, sinó lluites pel poder. Jo vaig fer una roda de premsa per dir: “Ningú passa per sobre nostre. Sigui Prisa o qui sigui”. I no han passat per sobre nostre. Però vam aguantar pel component ideològic: sense militància, jo no hauria resistit.

Què vas fer per guanyar Prisa?

És tot als jutjats. Tot i que ara qui té problemes per tenir algun vincle amb paradisos fiscals resulta que és, segons els ‘papers de Panamà, el mateix Cebrián.

Mediapro no opera en paradisos fiscals? La notícia d'‘El País’ deia que tenies comptes a “les illes Caiman, Singapur, Suïssa, Liechtenstein o Gibraltar”.

No. Mediapro tributa aquí els impostos. Sí que teníem una empresa a Singapur. Vam fer una roda de premsa per explicar els saldos bancaris que teníem a Singapur, que no eren gens significatius. La resta era tot informació falsa. Ells van encarregar un informe d'una agència d'investigació sobre Mediapro i sobre mi personalment. Van entrar a Internet i van trobar moltes empreses que es deien 'mediapro' en molts països, però no érem nosaltres.

Prisa, a més del negoci del futbol, estaria enfadada per l'aparició del diari 'Público'.

Per a ells, era un tema de poder. Cebrián ha destrossat el que en època de Polanco era un autèntic imperi. Què és el que explica que continuï com a conseller delegat? Qualsevol empresa raonable del món se l'hauria carregat. Doncs Cebrián resisteix per la seva capacitat de pressió sobre tot i sobre tothom. És l'únic que ho explica. Tothom ha tingut por de les portades d'"El País". Ell ha aprofitat aquesta força per continuar al poder.

"Vam tancar 'Público' per la crisi i per la baixada de la publicitat. Hi vam perdre desenes de milions d'euros"

Per què va tancar 'Público'?

Perquè va venir una crisi econòmica brutal i va desaparèixer la publicitat. 'Público' ja estava penalitzat en inversió publicitària pel Govern del PSOE i per algunes de les grans empreses; però, quan va arribar la crisi, va ser pitjor. Era un problema general perquè no es volia posar publicitat en un diari com 'Público'. Nosaltres vam abocar-hi molts diners. Hi vam perdre desenes de milions d'euros durant sis anys.

El tancament de 'Público' va ser una decepció per a molts lectors d'esquerres i, òbviament, per als seus treballadors.

Nosaltres també ens vam decebre per la falta de suport de molts lectors d'esquerres. Ni del PSOE, ni dels sindicats. No vam aconseguir captar lectors que es comprometessin amb la subscripció al diari. 'Público' era un gran producte. Però no vam trobar el suport que esperàvem.

Alguns extreballadors de 'Público' estan molt enfadats amb tu per com va anar el tancament del diari.

Quan es veia que tancàvem, jo personalment vaig organitzar una assemblea a Madrid i els ho vaig dir: "Quedeu-vos el diari. Jo ja no puc aguantar més". I l'assemblea de treballadors de 'Público' no es va voler quedar el diari. Després poden escriure el que vulguin...

Però un grup de treballadors sí va crear la cooperativa Más Público per comprar la capçalera de la web, i una empresa teva es va presentar a la subhasta per quedar-te-la.

Crec que l'oferta més important per comprar la web la va fer Enric Duran, aquell que li deien el Robin Hood perquè demanava préstecs als bancs i no els tornava. Però jo volia que 'Público' no es morís del tot. Una cosa era perdre un diari en paper i una altra perdre-ho tot. Jo no anava a regalar això. Una cosa és que jo oferís als treballadors que comprassin el diari en paper... i una altra és que un grupet concret es volgués quedar les restes i la marca de 'Público'. Però un matís: qui va guanyar la subhasta judicial per poder gestionar la web de 'Público' no va ser una empresa meva; era de gent diversa, fins i tot de gent que no havia estat abans al diari.

Hi ha treballadors que denuncien impagaments per part de l'empresa, que van haver

d'anar al Fogasa a cobrar una part de la indemnització, que creien que hi havia alternatives al tancament... Vist en perspectiva, creus que ho vau gestionar bé?

Jo espero que no us passi mai. El dia que una empresa vostra es quedi sense un duro haureu de prendre mesures. Nosaltres vam arribar a un acord amb el comitè d'empresa que representava els treballadors de 'Público'. L'acord es va complir.

“Tornaria a fer un diari en paper. En aquesta situació política, seria important publicar 'Público' en paper”

Veient l'esclat del 15-M, la indignació i Podem, alguns diuen que a 'Público' li van faltar un o dos anys per poder ser sostenible.

Estàvem venent uns 100.000 exemplars, però ens va faltar el suport que altres sí van tenir. El mercat publicitari a la televisió abans de la crisi era de 3.700 milions d'euros. L'any passat era de 1.700 milions. El mercat publicitari a la premsa també va caure un 50%. Si la publicitat desapareix i, a més, tu tens el diari més d'esquerres, ho tens fotut. Recordeu que al Grup Godó algú li va deixar 200 milions d'euros en un moment complicat; al Grup Zeta algú li va deixar entre 150 i 200 milions d'euros... i a nosaltres els bancs no ens van donar res.

Tornaries a fer un 'Público' o una televisió ara?

Si tingués possibilitats i recursos, ho faria de nou, sí. La web de Publico.es té ara mateix 9 milions d'usuaris únics al mes.

Per què faries ara un diari com 'Público'?

Seria útil disposar d'un instrument en paper com 'Público' en la situació política actual. Ara hi ha un moviment social potent, una situació política convulsa. Comercialment, no seria bo. Però, políticament i socialment, avui seria molt important treure 'Público' en paper.

Precisament hi ha qui diu que Podem va ser una construcció de La Sexta.

És una de les ximpleries que es diuen.

“Al 15-M li faltava organització i lideratge”

Tu fa gairebé 60 anys vas començar a militar en el món de l'esquerra radical. Com veus avui el fenomen de Podem i de Pablo Iglesias?

Al 15-M, que va ser la primera resposta seriosa contra la crisi i les retallades, li faltava organització i lideratge. La protesta a les places va ser un moment molt important perquè va possibilitar que gent amb experiència política es plantegés liderar un canvi polític. Van ser capaços d'estructurar una organització i presentar-se a les eleccions amb força.

Vosaltres, que a través de 'Público' emeteu els programes de televisió de Pablo Iglesias o de Juan Carlos Monedero, teniu una sintonia amb Podem.

Sí, sí. Hi tenim una sintonia. Jo vaig votar la CUP i ara voto Podem.

Ah, sí? Quan vas votar la CUP?

Jo, abans als anys 90 o 2000, no votava. El 2012 vaig votar el David Fernández. Vaig votar-los perquè eren un projecte d'esquerres i em semblaven honestos, malgrat que no em va gaire això del punt assembleari ni això dels Països Catalans. No sóc independentista, però nosaltres ja defensàvem el dret a l'autodeterminació dels pobles de l'Estat espanyol quan ens fotien a la presó. Però ara ja no els voto perquè vaig preferir votar Podem perquè està més en sintonia amb el que jo penso. Vaig votar Podem en les europees i vaig votar Catalunya Sí que es Pot. Tot i això, CSQEP la va cagar en el tema nacional.

Per què creus que la van cagar?

Catalunya Sí que es Pot va intentar no participar en el debat principal d'una campanya electoral, i això era impossible. Van acabar sent penalitzats. Van fer declaracions estranyes sobre els Pérez o els González, no van anar a la manifestació de l'Onze de Setembre... Si hi ha un milió i mig de persones al carrer, tu has de ser allà. Ara, però, sembla que han canviat la seva aproximació a la qüestió nacional.

Com valores el fenomen d'Ada Colau?

El primer que s'ha de destacar és que pateixen una gran campanya mediàtica en contra. Els mitjans canvien la percepció de la gent sobre el que és veritat i el que no és veritat. Els mitjans són molt poderosos. Al principi, alguns els reien les gràcies. Però, quan el poder veu que allò va seriosament, comencen a abocar-hi una gran quantitat de merda. Però crec que el fenomen de les Ciutats del Canvi, de Podem i dels Comuns és un fenomen històric. Però això s'ha de concretar. Han de tenir la suficient intel·ligència i mà esquerra per donar solucions pràctiques a la ciutadania. Estant a fora, és més fàcil criticar. Però, políticament i socialment, Podem, l'Ada Colau o la Manuela Carmena han trencat amb el sectarisme històric de l'esquerra que incapacitava l'esquerra per tenir posicions de govern importants. Ells han tingut la visió política d'adaptar els discursos a la realitat, de concretar les propostes i no deixar-se portar pel que volen discutir els altres.

Sincerament, veus Pablo Iglesias de president del Govern espanyol?

Sí. Per què no? Hi ha molts mites sobre això de la capacitat de gestió o de l'experiència en política. Què sabia Narcís Serra sobre els exèrcits quan el van nomenar ministre de Defensa? Què sabia Felipe González de governar quan va ser escollit president el 1982? No en sabien res. Quins coneixements tenia Felipe González el 82 que no tingui Iglesias o Errejón ara?

Probablement, Felipe González tenia com a mínim un partit com el PSOE al darrere amb un bon finançament, milers de militants i una presència al Congrés o en grans ajuntaments des del 1977.

El 82, el PSOE era una entelèquia. No era el que va ser després. L'únic partit que tenia una estructura potent era el PSUC i el PCE. El PSOE va convertir-se en una màquina electoral, però no un partit amb quadres i militants com tenien els vells partits comunistes.

El PSOE, i el PSC a Catalunya, tenia un gran suport popular. Ara, però, està en crisi. Què opines de la situació dels socialistes ara?

La socialdemocràcia va impulsar polítiques reformistes que van ser efectives per millorar les condicions de vida de les classes populars, però ells mateixos van dilapidar el seu llegat amb la corrupció i amb la seva adaptació al capitalisme. Segurament, en les properes eleccions, és molt possible que no siguin ni tan sols el segon partit rere el PP, sinó el tercer, per darrere de Podem.

“No m’inquieta gens la independència de Catalunya. Jo defensava el dret a l’autodeterminació fa 50 anys”

Com a persona que gestiona una empresa molt important a Catalunya, t’inquieta que es pugui crear un Estat català independent?

En absolut! Jo defensava el dret a l’autodeterminació dels pobles fa 50 anys.

No t’emportaries Mediapro a Madrid?

La nostra seu és a Barcelona. A l’edifici Imagina tenim una senyera gegant penjada a la façana. Hi ha empresaris i banquers que fan molta demagogia amb la independència de Catalunya. Però... quin és el problema que pugui néixer, si els catalans ho volguessin, un Estat català? Quin problema hi ha hagut amb els nous estats que han aparegut a Europa en els últims 25 anys? Algú creu que el Regne Unit es morirà si surt de la Unió Europea? Als catalans ens diuen que amb la independència vindran tots els problemes.

És possible aconseguir un Estat propi de forma unilateral?

El 9-N va donar una força que s’hauria hagut d’aprofitar. Per què? Perquè el 9-N va ser un acte de desobediència civil massiva que no s’ha donat al món des de l’època de Gandhi. Dos milions de persones han sortit al carrer mobilitzades durant anys malgrat les advertències de l’Estat. El que necessites és tenir la força per negociar. Això ho pots tenir perquè guanyes per majoria clara unes eleccions o perquè tens una mobilització molt potent al carrer. Els independentistes haurien d’haver aprofitat aquella força per convocar unes eleccions de manera gairebé immediata al 9-N. Però, com a Convergència no li interessava això perquè tenia por de perdre, va endarrerir la cosa fins a obligar ERC a anar juntes a les eleccions del 27-S. En treuen un bon resultat, però no suficient. Tanmateix, si haguessin fet una candidatura en defensa del dret a decidir, podrien haver sumat el 75% dels vots. Si tu tens el 75% dels vots, pots anar a negociar. Si en tens el 48%, no pots fer res. Tot això dels 18 mesos és fanfàrria. Faran una declaració unilateral d’independència? A qui pagaran els impostos la gent normal catalana? Tot això crema la gent.

I l’esquerra espanyola del món de Podem, ha canviat la seva percepció sobre l’independentisme?

Necessita encara un procés pedagògic. Però hi ha hagut un canvi de posició. Els que ens hem criat en el pensament federalista també tenim problemes per veure que la solució sigui la independència. És molt difícil perquè l’esquerra espanyola té un punt que porta des de petit. Però també és cert que als joves espanyols els costa menys.